

Özet: 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında kalan yerlerde alınan kararların icrasında belediyelerin görevleri hakkında.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 14399437/ 171468
Konu : 2863 sayılı Kanun kapsamında
kalan yerlerde denetim yetkisi

25/07/2019

... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: a) ... tarihli ve ... sayılı yazınız.
b) ... tarihli ve ... sayılı yazımız.

İlgi yazınızda özetle; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında kalan bölgelerde Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu veya Tabiat Varlıkları Komisyonunda alınmış izinsiz uygulamaların kaldırılmasına dair kararların Başkanlığınıza gönderildiği, söz konusu kararların ilgili ilçe belediyesine yazı yazılarak kararın gereğinin yerine getirilmesinin istendiği; ancak konu 2863 sayılı Kanun kapsamı içerisinde olduğu için, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu veya Tabiat Varlıkları Komisyonunca izinsiz uygulamanın kaldırılması kararı alındığında kararın uygulanıp uygulanmadığı hakkında denetim yetkisinin söz konusu kararı alan kurumda yada 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 11 inci maddesinde açıklandığı üzere Büyükşehir Belediyesinde olduğu hakkında tereddüte düşüldüğü belirtilerek 2863 sayılı Kanun kapsamı içerisinde yapılan izinsiz uygulamalar ile ilgili büyükşehir belediyelerinin ne şekilde uygulama yapması gerektiği hakkında görüş talep edilmiştir.

Konuyla ilgili olarak Bakanlığımız Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ile Kültür ve Turizm Bakanlığından ilgi (b) yazı ile görüş talep edilmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığından alınan görüşte;

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 57 nci maddesinin (g) bendi uyarınca koruma bölge kurullarının, Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları çerçevesinde olmak kaydıyla korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ve koruma alanları ile sit alanlarına ilişkin uygulamaya yönelik kararlar almakla görevli ve yetkili olduğu,

Anılan Kanunun İzinsiz müdahale ve kullanma yasağı başlıklı 9 uncu maddesinde “Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları çerçevesinde koruma bölge kurullarınca alınan kararlara aykırı olarak, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ve koruma alanları ile sit alanlarında inşaat ve fizikî müdahalede bulunulamaz, bunlar yeniden kullanıma açılmaz veya kullanımları değiştirilemez. Esaslı onarım, inşaat, tesisat, sondaj, kısmen veya tamamen yıkma, yakma, kazı veya benzeri işler inşaat ve fizikî müdahale sayılır.”

Ruhsatsız yapı yasağı başlıklı 16 ncı maddesinde “Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile bunların korunma alanlarında ruhsatsız olarak inşaat yapmak yasaktır. Buralarda ruhsatsız olarak yapılacak inşaatlar ile, koruma amaçlı imar planlarında, plana; sitlerde, sit şartlarına aykırı olarak inşa edilen yapılar hakkında imar mevzuatına göre işlem, yapılır.”

Kararlara uyma zorunluluğu başlıklı 61 inci maddesinde “*Kamu kurum ve kuruluşları ve belediyeler ile gerçek ve tüzel kişiler, Koruma Yüksek Kurulu ve koruma bölge kurullarının kararlarına uymak zorundadır*”

hükümlerinin bulunduğu,

Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları Yönetmeliğinin 17.7. maddesinde; “*Koruma bölge kurulu müdürlüğünce yapılması gerekli işlemlerin ve kararların uygulanmasına yönelik konuların takibi, süresi içinde ve müdürlükçe yapılır.*”

Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu Müdürlüklerinin Çalışma Esasları ile Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu Çalışmalarına İlişkin Yönergenin hizmete ilişkin esaslar başlıklı 4.1.ğ. maddesinde “*Kanuna aykırı bir uygulama tespit veya ihbar edildiğinde konuya ilişkin inceleme yapılarak aykırı uygulamaya dair koruma bölge kurulunca karar alınıncaya kadar Müdürlük yazısı ile ilgili kurumlara (belediye, valilik, vb.) aykırı uygulamanın durdurulması bildirilir. Konu, koruma bölge kurulunun ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Alınan karar doğrultusunda işlem yapılır ve bu kapsamda karar gereklerinin yerine getirilmesi için takibi koruma bölge kurulu müdürlüklerince yapılır.*”

Hükümlerinin bulunduğu belirtilerek, koruma bölge kurulu kararlarının uygulanmasına yönelik konuların takibini yapmak her ne kadar koruma bölge kurulu müdürlüğünün görevi ise de denetim yetkisinin ilgili idareye ait olduğu bildirilmiştir.

Bakanlığımız Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünden alınan görüşte ise 2863 sayılı Kanunun yukarıda bahsedilen 16 ve 61 inci maddelerinin yanı sıra ek 4 üncü maddesi uyarınca Koruma Yüksek Kuruluna ve koruma bölge kurullarına yapılan atıfların ilgisine göre Koruma Merkez Komisyonuna ve koruma bölge komisyonlarına yapılmış sayılacağı belirtilerek;

Kamu kurum ve kuruluşları ve belediyeler ile gerçek ve tüzel kişilerin tabiat varlıklarını koruma bölge komisyonlarınca alınan kararlara uyma mükellefiyetinin bulunduğu, izinsiz uygulamalar özelinde ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında bölge komisyonlarınca alınan kararların uygulanması noktasında; 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri uyarınca, mücavir alan içerisinde belediyeler, dışında ise valilikler (İl Özel İdaresi) kanalıyla icranın gerçekleştirilmesi, denetimlerin yapılması ve sonucundan çevre ve şehircilik il müdürlüklerine bilgi verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Öte yandan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 11 inci maddesi “*Büyükşehir belediyesi, ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetlemeye yetkilidir. Denetim yetkisi, konu ile ilgili her türlü bilgi ve belgeyi istemeyi, incelemeyi ve gerektiğinde bunların örneklerini almayı içerir. Bu amaçla istenecek her türlü bilgi ve belgeler en geç onbeş gün içinde verilir. İmar uygulamalarının denetiminde kamu kurum ve kuruluşlarından, üniversiteler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından yararlanılabilir.*

Denetim sonucunda belirlenen eksiklik ve aykırılıkların giderilmesi için ilgili belediyeye üç ayı geçmemek üzere süre verilir. Bu süre içinde eksiklik ve aykırılıklar giderilmediği takdirde, büyükşehir belediyesi eksiklik ve aykırılıkları gidermeye yetkilidir.

Büyükşehir belediyesi tarafından belirlenen ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılar, gerekli işlem yapılmak üzere ilgili belediyeye bildirilir. Belirlenen imara aykırı uygulama, ilgili belediye tarafından üç ay içinde giderilmediği takdirde, büyükşehir belediyesi 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 32 ve 42 nci maddelerinde belirtilen yetkilerini kullanma hakkını haizdir. Ancak 3194 sayılı Kanunun 42 nci madde kapsamındaki konulardan dolayı iki kez ceza verilemez.”

Aynı Kanunun 27 inci maddesinin ilk fıkrasında “*Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyon,*

büyükşehir belediyesi tarafından sağlanır. Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin kendi aralarında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda, büyükşehir belediye meclisi yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya yetkilidir.” hükümlerini içermektedir.

Açıklanan mevzuat hükümleri ve ilgili kurumların görüşlerinin incelenmesi neticesinde; gerek koruma bölge kurulları gerekse koruma bölge komisyonlarınca alınan kararların bağlayıcı olduğu, diğer bir deyişle söz konusu kurul ve komisyonlarca alınan kararların icrasında belediyeler ve diğer kamu kurumlarının takdir yetkisi bulunmadığı, kurul veya komisyonlarca alınan kararların icrası aynı zamanda bir hizmetin ifası niteliği taşıyorsa ve bu hizmetin ifasının hangi belediye tarafından yapılacağı konusunda ihtilaf yaşıyorsa büyükşehir belediye meclislerinin ihtilafı gidermeye yönelik yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya yetkili olduğu, alınan kararlar imar uygulaması yapılmasını gerektiriyorsa büyükşehir belediyelerinin ilgili mevzuat çerçevesinde ilçe belediyelerine ait imar uygulamalarını denetlemeye yetkili olduğu, öte yandan Kanunun açık hükmüne rağmen kurul ve komisyonlarca alınan kararların gereğini yerine getirmeyen belediye görevlileri bakımından idari denetim yetkisinin İçişleri Bakanlığında olduğu değerlendirilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim

Bakan a.
Genel Müdür